

## Turizm Girişimciliği: Kavram ve Literatür

Ali Soylu<sup>1\*</sup> ve Seher Ceylan<sup>2\*+</sup>

<sup>1</sup>Halkla İlişkiler ve Tanıtım / İletişim Fakültesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

<sup>2</sup>Turizm ve Otel İşletmeciliği/ Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

\*Corresponding author: ceylans@pau.edu.tr

+Speaker: ceylans@pau.edu.tr

Presentation/Paper Type: Oral / Full Paper

**Özet** – Girişimcilik ülkelerin ekonomik, politik, sosyal ve kültürel gelişimlerinde büyük önem taşıyan bir konudur. Tüm dünyada girişimciliğin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için başta kamu kesimi olmak üzere birçok kurum ve kuruluş özel bir çaba göstermektedir. Ülke yönetimleri tek başına kamu olanaklarıyla, başta istihdam olmak üzere, ekonomik büyüme, kişi başına düşen milli gelir, yoksulluğun azaltılması, bölgesel gelişmişlik farklarının ve buna bağlı göçlerin azaltılması gibi devasa sorunların üstesinden gelebileceğinin farkındadır. Bu noktada güçlü bir girişimcilik ekosisteminin yaratılması gündeme gelmektedir. Girişimciliğin günümüzde büyük ilgi görmesi, bu alandaki araştırmaları arttırmış ve literatürü de oldukça zenginleştirmiştir. Başlarda girişimcilik temel bir kavram olarak açıklanırken, şimdilerde bu başlık altında birçok girişimcilik türünden bahsedilmektedir. Ancak girişimcilik üzerine geliştirilen kavramların ve tartışmaların ağırlıkla imalat ve teknoloji sanayileri üzerine yoğunlaştığı, çok fazla hizmetler sektörünü içermediği görülmektedir. Halbuki hizmetler sektörü kendine özgü nitelikleriyle farklı girişimci profillerine açık ilgi çekici bir alan olarak görünmektedir. Turizm sektörü de bu alanda önemli bir yer tutmakta ancak, turizm sektöründe girişimcilerin rolüne ilişkin ilginin az olduğu izlenmektedir. Turizm girişimciliği bir destinasyonun gelişmesini sağlamak amacıyla, turizm kaynaklarının turistlerin talepleri doğrultusunda kullanılmasını amaçlayan; risk, yatırım, yenilik, rekabet, üretkenlik gibi unsurların vasıtasıyla gerçekleştirilen bir değer yaratma sürecidir. Bu sürecin gerçekleştiricileri olan girişimcilerin diğer sektör girişimcilerine göre belirgin bir takım özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı turizm girişimciliğini kavramsal düzeyde ele almak, ulusal düzeyde literatür araştırması yaparak, bu yayınların özelliklerini ortaya koymak ve böylece kavramın daha geniş bir çerçevede tartışılmasına katkı yapmaktır.

**Anahtar Kelimeler** – Girişimcilik, Turizm, Turizm Girişimciliği

### I. GİRİŞ

Turizm günümüzde ülkelerin gelir sağladığı en önemli alanlardan biri haline gelmiştir. Son yıllarda özellikle teknoloji, iletişim ve ulaşım alanındaki olağanüstü gelişmeler tüm dünyada turizmin gelişmesine katkıda bulunmuştur. İnsanlar sürekli olarak dünyanın farklı turistik bölgelerindeki görüntü ve haberlerle tüm iletişim mecralarında karşılaşmakta ve ciddi bir ilgi oluşmaktadır. Ayrıca refah düzeyi yüksek kişi sayısının giderek artması, uygun fiyatla hizmet veren seyahat ve konaklama işletmelerinin çoğalması, turistik bölgelerdeki alt yapı olanakları bu ilgiyi arttıran diğer unsurlar olmaktadır. Nitekim dünya turizmine ilişkin veriler turizmdeki gelişmeyi teyit eder niteliktedir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizmi Örgütü (UNWTO) tarafından yayınlanan 2018 yılı verilerine göre, dünyayı gezen turist sayısı, öngörülenden iki yıl önce 1.4 milyar kişiye ulaştı. UNWTO, dünyayı gezen turist sayısının 2020 yılında 1.4 milyar kişiye ulaşacağını tahmin ediyordu. Bu sayı aynı zamanda bir önceki yıla göre %6 oranında bir artış da içermektedir. Parasal bazda ise uluslararası turizm gelirlerinin 1,4 Trilyon dolar düzeyinde olduğu görülmektedir [1].

Turizm alanındaki gelişmeler girişimcilik boyutuyla da dikkat çekmektedir. Girişimcilik tüm dünyada ülke yönetimleri tarafından desteklenen bir konudur. Ülkelerin

iyileştirmek için çaba gösterdiği başta istihdam, ekonomik büyüme, gayri safi milli hasıla, kişi başına düşen milli gelir gibi konularda girişimciliğin geliştirilmesi ve desteklenmesi temel stratejilerden biri haline gelmiştir. Bu bağlamda girişimcilikle ilgili çok sayıda araştırma, yayın ve uygulama yapılmaktadır. Girişimcilikle ilgili bilgi düzeyi arttıkça, konuyla ilgili yeni terminolojinin de geliştiği görülmektedir. İç girişimcilik, sosyal girişimcilik, bürokratik girişimcilik, eko girişimcilik bu alanda ele alınan girişimcilik türlerinden sadece bir kaçıdır. Son yıllarda bu alanda öne çıkan bir kavram da turizm girişimciliğidir. Turizm alanında gerçekleştirilen girişimcilik faaliyetleri ayrı bir başlık altında ele alınmakta, turizm girişimlerinin özellikleri, turizm girişimcisinin nitelikleri, turizm sektörünün kendine özgü yapısı içinde incelenmektedir. Bu çalışmanın amacı turizm girişimciliğini kavramsal düzeyde incelemek, ulusal alan yazınında yapılmış olan çalışmalarını incelemek ve böylece literatürün gelişmesine katkı sağlamaktır.

### II. TURİZM GİRİŞİMCİLİĞİ

#### A. Girişimcilik Kavramı

Girişim günlük kullanımda “bir işe girişme, teşebbüs”, olarak nitelendirilirken, girişimci ise “emek, sermaye ve doğayı bir araya getirerek üretim sürecini bir

üretim faktörü olarak tasarlayan, örgütleyen ve onun tüm riskini üstlenen kişi” olarak tanımlanmaktadır[2].

Girişimcilik kavramı ilk kez Fransız ekonomist Richard Cantillon tarafından kullanılmıştır. Cantillon iktisadi birimleri toprak sahipleri, girişimciler ve işçiler olmak üzere üçe ayırmıştır ve girişimciyi “belirsizlik şartları altında pazarın oluşumunda karar verici ve bir koordinatör” olarak tanımlamıştır[3]. Daha sonra J.Babtiste Say ile de bu kavram bugün kullanılan anlama kavuşmuştur. Say'a göre girişimci, bütün üretim faktörlerini bir araya getirerek kıymetli olduğu sanılan bir malı üreten ve elde edeceği kâr için riski göze alan kişidir [4].

Girişimcilik konusuna en önemli katkılardan birisi ise Joseph Schumpeter tarafından yapılmıştır. Schumpeter girişimciliği şirket örgütlenmesinde yeni bileşimlerin gerçekleştirilmesi, yeni ürünlerin ve yeni hizmetlerin sağlanması, yeni hammadde kaynaklarının bulunması, yeni üretim yöntemlerinin tatbik edilmesi, yeni piyasaların bulunması ve yeni örgütlenme biçimlerinin oluşturulması olarak tanımlamıştır[5]. Schumpeter bu tanıma bağlı olarak “dinamik girişimci” kavramını geliştirmiş ve bu kişiliklerin “yıkıcı yaratıcı” ve yenilikçi (inovasyoncu) yapıda olduklarını ifade etmiştir [6].

Schumpeter aynı zamanda girişimci ile sıradan iktisadi işlevleri yerine getiren işadamlarını birbirinden ayırt etmiştir. Schumpeter’e göre girişimci ekonomiye dinamizm katarken, sıradan iş adamı durağan dönemde varlığını sürdürebilmekte, kar edebilmektedir[7].

Günümüz girişimciliğinin tanımlanmasında Schumpeter’in yaklaşımları büyük önem taşımakta ve girişimcilik kavramının taşıdığı misyonu ortaya koymaktadır.

#### *B. Turizm Girişimciliği Kavramı*

Girişimcilik kavramı son yıllarda çok sayıda alt başlık altında incelenmeye başlamıştır. Bunlar arasında iç girişimcilik, bürokratik (kamusal) girişimcilik, sosyal girişimcilik, eko girişimcilik, dijital girişimcilik ve turizm girişimciliği sayılabilir.

Dünyada turizmin sürekli gelişmesi, her yıl turist sayısı ve turizm gelirinin artıyor olması, bu alanda yapılan yatırımların artmasına, aynı zamanda girişimcilerin de ilgisinin artmasına neden olmaktadır. Bu durum turizm girişimciliği kavramının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Ancak literatüre bakıldığında turizm girişimciliği üzerine yapılan çalışmaların azlığı ve bu çalışmalarda turizm girişimciliğinin net bir tanımının olmaması da dikkat çekmektedir. Turizm girişimciliği ele alınırken iki yaklaşım çerçevesinde değerlendirildiği görülmektedir. Bunlardan ilki turizm girişimciliğini, ana akım girişimciliğin temel alındığı bir alt alan olarak gören yakınsak yaklaşım, ikincisi ise turizmi bir endüstriden ziyade bir fenomen olarak gören farklı bir yaklaşım[8]. İkinci yaklaşıma göre girişimciliğin araştırılması kısmen veya tamamen turizm için özel olarak geliştirilen araştırma araçlarına ve araçlarına dayanır ve içeriğe duyarlı teoriler ve önlemler geliştirilir. Sonuç olarak farklı yaklaşım, turizm girişimciliğine yönelik metodolojiler geliştirmeyi, konuyu disiplinler arası bir yaklaşımla ele almayı ve ana akım girişimcilik araştırması kapsamındaki tartışmalara yoğun biçimde katılmamayı ima eder[9]. Bu iki yaklaşımın yanında

turizm girişimciliği, ana akım girişimcilik kavramlarını başlangıç noktası olarak kullanıldığı, ancak belirli özelliklerini dikkate alarak turizm çalışmaları yoluyla desteklediği, zorlandığı ve daha da geliştirildiği karma bir yaklaşım olarak ele alınabileceğini savunan yaklaşımlar da söz konusudur [10].

Bu bağlamda öncelikle kavramsal bir tanımlamada bulunmanın yararlı olacağı açıktır. Turizm girişimciliği bir destinasyonun gelişmesini sağlamak amacıyla, turizm kaynaklarının turistlerin talepleri doğrultusunda kullanılmasını amaçlayan; risk, yatırım, yenilik, rekabet, üretkenlik gibi unsurların vasıtasıyla gerçekleştirilen bir değer yaratma sürecidir[11]. Bu sürecin en önemli unsurlarından biri ise turizm girişimcisidir.

Turizm girişimcisi diğer girişimcilik alanlarından farklı olarak birtakım özel koşullarla karşı karşıyadır[12]:

- Turizm bir hizmet sunumudur ve başarı şansını yatırımı gerçekleştirmeden test etmek mümkün değildir.
- Turizm hizmete dayalı bir yönetim anlayışını gerektirir.
- Turizm girişimciliği, mal satılan girişimlere göre mevsimsel dalgalanmaları daha dikkatli ve etkin bir şekilde ele almak durumundadır.
- Hizmetler sektörünün yapısı gereği üretildiği yerde tüketilmesi zorunluluğu turizm girişimciliğinin daha fazla belirsizlikle karşılaşması ve kendi çevresel kontrolünün daha az olması sonucunu doğurmaktadır.
- Turizm sektörünün sunmuş olduğu bir çok tarihi, kültürel ve doğal mekanların kontrolünün devlet kurumlarında olması, diğer girişimcilik alanlarına kıyasla serbest piyasa şartlarında hareket edilmesini kısıtlamaktadır.

Turizm girişimcisini literatürde diğer girişimcilerden farklı yönleriyle ele alan yaklaşımlar görülmektedir. Turizm girişimcilerinin öne çıkan özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır[13] [14] [15] [16]:

- Turizm girişimcileri farklı bir yaşam biçimi arayışı içindedir. Destinasyona ya bu amaçla giderler ya da hali hazırda orada yaşamaktadırlar. Motivasyonları daha çok kaliteli yaşam ve yerel çevre üzerinde merkezileşmektedir. Dolayısıyla diğer girişimciler gibi öncelikli olarak kar amacı güderek hareket etmezler.
- Özellikle küçük turizm işletmecileri, bilinçli olarak, yaşam biçimi seçimi ve bağımsızlık algıları lehine ekonomik ve ticari büyüme fırsatlarını reddetmektedirler.
- İşletmeciler tarafından tanımlanan girişimcilik, genellikle pazarlama uygulamaları ile sınırlıdır. Turizm sektöründe girişimciler, ailelerini işin içine katmaktadırlar ve sıklıkla yapılan faaliyetler hayat tarzından etkilenirken, ekonomik kazanç elde etme

isteği kadar ziyaretçilerle sosyal etkileşim kurma isteği de ortaya çıkmaktadır

- Turizm girişimcilerinin işe girişme nedenlerinden en önemlisi, belirli bir yere yerleşme arzusundan ileri gelmektedir. Her girişimci gibi turizm girişimcileri kar amacı ile yola çıksalar da; ana hedef istedikleri yere yerleşmektir.
- Turizm sektöründe eksik olan en önemli yetenekler iletişim becerileri, işle ilgili spesifik yetenekler, girişkenlik, müşteri hizmetleri becerileri ve öğrenme isteğidir.
- Turizm girişimcisine genel olarak bakıldığında, iş konusunda beceri eksikliği olduğu ve yenilik yeteneklerinin de oldukça mütevazı olduğu söylenebilir.

### C. Turizm Girişimciliği ve Yeni Turizm Alanları İlişkisi

Yeni turizm girişimcilik süreçlerinin turizm ve otelcilik pazarında birçok yeni turizm türünün ve yenilikçi uygulamaların üretilmesine ve tanıtımına yol açtığı bir gerçektir. Yerel gastronomi turizmi, kırsal turizm, macera turizmi, eko turizm, özel yerel etkinlik ve festival uygulamaları, tarım turizmi çiftlikleri, otantik ve etnik aile merkezli restoranlar yenilikçi turizm girişimcilik süreçlerinin sonuçları olarak piyasaya sunulan bazı popüler örneklerdir[17]. Bunun yanında medikal turizm, inanç turizmi, yavaş turizm, ileri yaş turizmi, hüzün turizmi gibi kavramların da bunlara eklendiğini belirtmek gerekir.

### D. Turizm Girişimciliği Literatürü

Uluslararası literatüre bakıldığında, akademik bir çalışma alanı olarak turizm girişimciliği, 1970'lerde ve 1980'lerde, özellikle işletme ekonomisi alanında yayınlanan birkaç makaleden ibaretken, sonrasında yavaş yavaş giderek artan sayıda çalışma ile daha çeşitli bir literatür kaynağına ulaşmıştır. Bununla birlikte, yakın zamana kadar turizmle ilgili yazıların yalnızca küçük bir kısmı girişimcilikle ilgili olmuştur. 1986'dan 2006'ya kadar önde gelen turizm dergilerinde yayınlanan makalelerin sadece % 2'sinin, girişimciliğe değindiği ve bunun da yıllık ortalama beş makaleden daha aza işaret ettiği görülmektedir. Ayrıca, turizm dergilerinde girişimciliğe odaklanma konusundaki dikkat eksikliği açık bir şekilde görülmekte ve bu durumu teyit eder şekilde, sadece bir derginin, girişimciliği misyon açıklamasında ilgili bir disiplin olarak listelediği görülmektedir[9].

Günümüze gelindiğinde ise uluslararası düzeyde turizm girişimciliği çalışmaları alanında yapılan çalışmaların sayısının artmaya başladığı ve bu çalışmalarda birçok konunun ele alındığı görülmektedir. Bu çeşitlilik, girişimciliğin konuyla ilgili çok sayıda turizm alanını ilgilendirdiğini göstermektedir. Ancak toplam çalışmalara bakıldığında bu sayının az olduğu söylenebilir. Örneğin turizm girişimciliği alanında 2000-2012 yılları arasında yapılan yayın sayısının sadece 137 makale ile sınırlı kaldığı görülmekte ve bu durumun yeterli bilgi birikimi oluşumunu zorlaştırdığını ifade etmek mümkündür[9].

Turizm girişimciliği alanında Türkiye'de yapılan yayınlar konusunda benzer bir durumun olup olmadığı da bu çalışmanın inceleme konularından bir tanesidir. Ulusal

düzeyde yapılan çalışmalara bakıldığında, "Turizm Girişimciliği" konusunda yapılan çalışmaları ele alan literatür araştırmasının olmadığı görülmektedir.

Literatürde turizm ve girişimcilik anahtar kelimelerinin bir arada ele alındığı alan yazın taramasını temel alan ve yapılan çalışmaların bibliyometrik analizini yapan sadece bir çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmada 1988-2019 yılları arasında yapılmış olan 96 yayına ulaşıldığı belirtilmiş ve yayın çerçevesini makale, tez ve bildirilerin oluşturduğu ifade edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre ulusal düzeyde yapılan turizm alanında girişimcilik araştırmalarının % 57,3 (55 adet)'ünün farklı alanlarda yapılan genel girişimcilik konularıyla ilgili olduğu, %21,9 (21 adet)'unun turizmde kadın girişimciliği olduğu, % 20,8 (20 adet)'inin belirli bir turizm türünde girişimcilik faaliyetinde bulunan girişimciler ve turizm türlerinde gerçekleşen girişimcilik faaliyetlerine ilişkin araştırmalar olduğu belirlenmiştir[18].

## III. YÖNTEM

Bu araştırmada 2009 ile 2019 yılları arasında Google Akademik, ULAKBİM ve YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarında yer alan "Turizm Girişimciliği" başlık ve/veya anahtar kelimesinin kullanıldığı makale, bildiri ve tezlerin literatür taramasının yapılması amaçlanmaktadır. Literatür taramasının 2009 yılından başlamasının nedeni ilk araştırmanın bu tarihte gerçekleşmesidir. Ulusal yazında yapılan çalışmaların taranması Aralık 2018- Nisan 2019 tarihleri arasında yapılmıştır.

Literatür taramasında kullanılan parametreler ise çalışmanın yazarının / yazarlarının isimleri, çalışma adı, çalışma türü, yayınlandığı yıl, çalışmada kullanılan yöntem ve çalışmanın sonucu şeklinde sıralanmaktadır.

Bu kapsamda çalışmada cevaplanmak istenen temel soru "Turizm Girişimciliği" kavramını başlık ve/veya anahtar kelime olarak kullanan çalışmaların neler olduğudur.

Yapılan literatür taramasının temel sınırlılığı; sadece veri tabanları üzerinde erişimi sağlanan makalelerin, tezlerin ve bildirilerin incelenemesidir.

## IV. BULGULAR

Yapılan literatür taraması kapsamında, "Turizm Girişimciliği" başlığı ve/veya anahtar kelimesinin yer aldığı 2009 – 2019 yılları arasında yapılan 16 adet çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar ulusal düzeydeki dergilerde yayınlanan makaleleri, ulusal kongrelerde sunulmuş bildirileri ve Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nin veri tabanında yer alan ilgili tezleri kapsamaktadır. Yapılmış olan çalışmalar yazar, çalışma adı, çalışma türü, yöntem ve sonuç bağlamında yıl sırasına göre Tablo 1'de özetlenmiştir.

**Tablo 1: Turizm Girişimciliği Kapsamında Yapılan Çalışmalar**

Yazar	Çalışma Adı	Çalışma Türü	Yöntem	Sonuç
Aslan (2019)	Yaşam Stili Turizm Girişimciliği Üzerine Kavra	Makale	Kavramsal İnceleme	Turizm, yaşam stili girişimcileri için önemli fırsatlar yaratılmaktadır.

	sal Bir Değerle ndirme			
Çiftçi (2018)	Termal Turizm Girişim ciliği Üzerine Bir Araştır ma	Y. Lisans Tezi	Betimsel Analizler	Termal turizm girişimciler için önemli fırsatlar sunmaktadır.
Oltulular (2018)	Medikal Turizm Girişim ciliğinde Mevcut Durum ve Sorunla rın Tespiti ne Yönelik Bir Araştır ma: İzmir Örneği	Y. Lisans Tezi	Nitel Araştırma	Medikal turizm girişimciliğine yönelik hastane yatırımcıları ve yöneticilerini kapsayan alınyazında herhangi bir çalışmaya rastlanmamış tır. Bu tür çalışmaların artırılması gerekir
Doğanay Ergen (2018)	Türkiye’ de Medikal Turizm Girişim ciliği, İstanbul Örneği	Doktora Tezi	Nitel ve Nicel Araştırma Yöntemleri, SWOT analizi	Medikal turizm girişimciliği çeşitli sorunlarla mücadele etmektedir.
Kasalak vd. (2018)	Ekolojik Çiftlikle rin Ekoturizm Girişim ciliği Kapsa mında Değerle ndirilme si: Antalya İli Alan Araştır ması	Makale	Nitel Araştırma	Eko turizm girişimcileri çok farklı etkenlere bağlı olarak bu alana yöneldiklerini belirtmiştir.
Cihangir Çamur ve Cihangir (2017)	Turizm Temelli Girişim ciliğin Gelişi minde Yerel ve Mekân sal Dinamik lerin Göreme (Nevşe hir-Kapa dokya) Örneğin	Makale	Nitel ve Nicel Araştırma Yöntemleri	Turizm endüstrisinin ve turizme dayalı yerel girişimlerin desteklenmesi nde/geliştiril mesinde mevzuatın ve merkezi-yerel hükümetlerin programları önemli rol oynamaktadır.

	de Analizi			
Aydemir, Uzun, ve Göçmen (2016)	Ödemiş-Tire-Kemal paşa Yöresi Kırsal Turizm ve Girişim ciliğini Tespite Yönelik Bir Araştır ma	Makale	Betimsel Analiz	Kırsal turizm yatırımları desteklenmeli, girişimciler bilinçlendiril melidir.
Kale, E. (2016)	Küçük Ölçekli Turizm Girişim ciliğinin Özellik lerinin Belirlen mesi	Makale	Betimleyici Araştırma	Küçük ölçekli işletmelerin gelişmesi, ekonomik getirilerinin yanında müşteri isteklerinin daha nitelikli karşılanması na da katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda bölge turizminin çevreye zarar vermeden sürdürülebilir lik anlayışı içerisinde gelişmesine olanak yaratacaktır.
Ünüvar, (2015)	Turizm Girişim ciliği Eksenin de Konya İli Örneği	Y. Lisans Tezi	PEST Analizi ve KANVAS İş Analizi	Konya ili turizm girişimciliği potansiyeli ve girişimcilik fırsatlarının, oldukça yüksek bir potansiyele sahip olduğu tespit edilmiştir.
Dalgın, Karadağ ve Bingöl, (2015)	Türkiye’ de Turizm Girişim ciliğinin Gelişimi ve Turizm le İlgili Sağla nan Teşvik ler	Makale	Derleme	Türkiye’de turizm sektöründe ülkenin değerleri göz önünde bulunduruldu ğunda, gelişmenin henüz yeterli derecede sağlanmadığı görülmektedir
Aydemir ve Dereli (2014)	Yerel Yönetim lerde Turizm	Bildiri	Örnek Olay İncelemesi	Belediyelerin kurmuş oldukları turizm

	Girişim ciliği Uygulamaları'nın İncelenmesi: İstanbul Belediye Yelerin de Vaka Çalışması			işletmeleri; kuruluş amaçları olan sosyal hizmetler kapsamı dahilinde faaliyet göstermeli, düşük kar marjı ile çalışarak buldukları bölgedeki halkın ihtiyaçlarını kaliteli bir biçimde karşılamalıdır.
Tekin ve Kasalak (2014)	Eko turizm Girişim ciliğinin Bölgesel Kalkınmadaki Rolü	Makale	Derleme	Ekoturizm, bir turizm çeşidi olarak daha fazla ilgi çekmeye başlaması nedeniyle gelişmeye açık bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekoturizm girişimciliği, kıyılardan uzak kırsal alanda kurulması ve hayvancılık ve çiftçilikle uğraşan kesimin bile rahatlıkla ekoturizm girişimciliğine uyum sağlayabilmesi bakımından yeni bir işletmecilik ve girişimcilik alanıdır
Aydemir vd. (2013)	Kırsal Kalkınma İçin Kırsal Turizm Girişim ciliği Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Dünya Ve Türkiye Uygulamaları	Bildiri	Uygulama Örnekleri İncelemesi	Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kırsal turizm önemli bir alternatiftir. Türkiye kırsal turizm potansiyeli güçlü bir ülkedir.
Tekin ve Kasalak (2013)	Yeni Bir Girişim cilik Eğilimi: Eko turizm Çiftlik Girişim ciliği	Bildiri	Derinlemesi ne Mülakat	Az sermaye gerektiren, kurulması kolay ve günümüzde kıyı turizminden sıkılan turistlerin ilgisini sıklıkla çeken ekoturizm çiftlikleri, girişimciler için yeni bir girişimcilik alanı olarak ortaya çıkmaktadır
Öztürk (2013)	Turizm Gelişiminin Girişim cilik Faktörleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Beypazarı ve Safranbolu Üzerinde Karşılaş tırnalı Bir Çalışma	Y. Lisans Tezi	Anket Uygulaması ve Lojistik Regrasyon Analizi	Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kalkınmanın sağlanması açısından turizm alanındaki fırsatların değerlendirilmesi, bu çerçevede turizm girişimciliğinin desteklenmesi gereklidir. Bu sağlandığında turizm girişimcileri daha sonraki yıllarda ülke kalkınmasında önemli rol oynayacaklardır
Özdemir (2009)	Karacasu'da Turizm Girişim ciliği Araştırması	Makale	Örnek Olay İncelemesi ve Anket Uygulaması	Yapılan çalışma neticesinde Karacasu'da çok sayıda kişinin turizm sektörü çerçevesinde ekonomik girişimcilik düşüncesine sahip olduğu belirlenmiştir.

## V. SONUÇ

Bu araştırmada turizm girişimciliği konusu kavramsal düzeyde incelenmiş ve ardından ulusal düzeyde bu konuda yapılmış olan çalışmalar taranmıştır. Yapılan araştırmada görülen tablo, "Turizm Girişimciliği" kavramının tanımlanmasıyla ilgili tam bir netliğin bulunmamasıdır. Uluslararası literatürde turizm girişimciliği kavramını girişimciliğin bir alt başlığı olarak görenler olduğu gibi, bu kavramı turizm için özel olarak geliştirilen ve kendi teori ve

uygulamasını oluşturan bir alan olarak görenler de bulunmaktadır. Ayrıca bir grup araştırmacının her iki yaklaşımı beraberce ele alan çalışmaları da bulunmaktadır. Ulusal literatürde bu konuda herhangi tartışmaya ise rastlanmamıştır. Sonuçta “Turizm Girişimciliği” kavramıyla ilgili bilimsel tartışmalarda henüz ortak bir görüşe ulaşılamadığını söylemek mümkündür.

Yapılan araştırmada ulaşılan bir başka bulgu ise “Turizm Girişimciliği” konusunda yeterli sayıda çalışmanın olmadığıdır. Var olan çalışmalarda da mevcut tanımlamaların daha çok turizm girişimcisi üzerinden yapılmaya çalışıldığı görülmektedir. Halbuki turizm girişimciliği bir destinasyonun gelişmesini sağlamak amacıyla, turizm kaynaklarının turistlerin talepleri doğrultusunda kullanılmasını amaçlayan bir değer yaratma sürecidir. Bu sürecin en önemli aktörü girişimci olmakla beraber tek başına turizm girişimciliği kavram ve sürecini açıklamaya yetmeyeceği bir gerçektir.

Literatür taraması sonucu elde edilen önemli bulgulardan biri ulusal düzeyde “Turizm Girişimciliği” temasında yapılan bilimsel çalışma sayısının, Turizm ve Girişimcilik anahtar kelimeleri kapsamında yapılmış olan çalışmaların sadece %16’sını oluşturduğu gerçeğidir. Var olan çalışmalarda da “Turizm Girişimciliği” kavramının özelde bir yaklaşımla ele alınıp alınmadığı ayrı bir soru işaretidir.

Sonuç olarak yerli ve yabancı literatürde turizmin girişimcilik teorisini iletirmek için daha sistematik bilgi birikimi gerekmektedir. Bunun yolu da daha fazla bilimsel çalışmanın yapılmasıdır. Her ne kadar turizm sektöründeki girişimciliği inceleyen çalışmalar artsa da, araştırmacılar, politika yapıcılar ve uygulayıcılar için geliştirilecek sentezlenmiş bir bilgi eksikliği bulunmaktadır.

#### KAYNAKÇA

- [1] UNWTO (2019), World Tourism Barometer and Statistical Annex, January 2019. <https://www.e-unwto.org/doi/abs/10.18111/wtobarometereng.2019.17.1.1>
- [2] Türk Dil Kurumu Sözlüğü, <http://tdkterim.gov.tr/bts>
- [3] Roolah(2006) Tönü "The Company's Involvement in International Networks as an Entrepreneurial Decision", *Baltic Journal of Management*, Volume 1 (1): 102-115
- [4] Aytaç Ömer (2006), " Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 15,
- [5] Özden K., Temurlenk, S. ve Başar S. (2009), "Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", *FBE Journal*, Volume 10/11 Fall 2008 – 2009
- [6] Müftüoğlu T. ve Durukan T. (2004), *Girişimcilik ve Kobi'ler*, Gazi, Ankara
- [7] Kizilkaya E. (2003) , "Bir Büyük İktisatçının Metafizik Değer Yargılarına Bakışı: Joseph A. Schumpeter'in Vizyon Kavramı", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 1.
- [8] Hjalager, A.-M. (2010). "A review of innovation research in tourism". *Tourism Management*, 31(1), 1–12.
- [9] Solvi Solvoll, Gry Agnete Alsos & Oxana Bulanova (2015) "Tourism Entrepreneurship – Review and Future Directions", *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 15:sup1,
- [10] Alsos, G. A., Eide, D., & Madsen, E. L. (2014). *Handbook of research on innovation in tourism industries*. In G. A. Alsos, D. Eide, & E. L. Madsen (Eds.), Introduction: Innovation in tourism industries (pp. 1–26). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- [11] Sevinç A. (2019), "Yaşam Stili Turizm Girişimciliği Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme", *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)* 2019 Vol:5 Issue:30 pp:617-625
- [12] Khoon Y. Koh PhD & Timothy S. Hatten PhD (2002). "The Tourism Entrepreneur", *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 3:1, 21-48,
- [13] Aslan, S. (2019). "Yaşam Stili Turizm Girişimciliği Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme", *International Social Sciences Studies Journal*, 5(30): 617-625.
- [14] Bosworth, G., ve Farrell, H. (2011). Tourism entrepreneurs in Northumberland. *Annals of Tourism Research*, 38(4), 1474-1494.
- [15] Hallak, R., Brown, G., & Lindsay, N. J. (2012). The Place Identity–Performance relationship among tourism entrepreneurs: A structural equation modelling analysis. *Tourism Management*, 33(1), 143-154.
- [16] Kale E. (2016), Küçük Ölçekli Turizm Girişimciliğinin Özelliklerinin Belirlenmesi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 12, Sayı 30,159-173
- [17] Pınar, İge. (2015). The Specific Characteristics of Entrepreneurship Process in Tourism Industry. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 75-86
- [18] Işık, C., Günlü Küçükaltan, E., Kaygalak Çelebi, S., Çalkın, Ö., Enser, İ. ve Çelik, A. (2019). Turizm ve girişimcilik alanında yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 119-149.
- [19] Çiftçi, G. (2018). "Termal turizm girişimciliği üzerine bir araştırma: Balıkesir örneği" (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- [20] Oltulular, F. İ. (2018). "Medikal turizm girişimciliğinde mevcut durum ve sorunların tespitine yönelik bir araştırma: İzmir örneği" (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- [21] Doğanay Ergen, F. (2018). "Türkiye’de medikal turizm girişimciliği: İstanbul örneği" (Yayınlanmamış doktora tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- [22] Kasalak, M. A., Akıncı, Z., Yurcu, G. ve Sarı, B. (2018). Ekolojik çiftliklerin ekoturizm girişimciliği kapsamında değerlendirilmesi: Antalya ili alan araştırması. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 10(18): 221-240.
- [23] Cihangir Çamur, K. ve Cihangir, E. (2017). Turizm temelli girişimciliğin gelişiminde yerel ve mekânsal dinamiklerin Göreme (Nevşehir/Kapadokya) örneğinde analizi. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3): 227-237.
- [24] Aydemir, B., Uzun, D. ve Göçmen Z. G. (2016). Ödemiş-Tire-Kemalpaşa yöresi kırsal turizm ve girişimciliğini tespiti yönelik bir araştırma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 6(2): 1-6.
- [25] Kale, E. (2016). Küçük ölçekli turizm girişimciliğinin özelliklerinin belirlenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(30): 159-173.
- [26] Ünüvar, O. (2015). "Turizm girişimciliği ekseninde Konya ili" (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- [27] Dalgın, T., Karadağ, L. ve Bingöl, Z. (2015). Türkiye’de turizm girişimciliğinin gelişimi ve turizmle ilgili sağlanan teşvikler. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 174-184
- [28] Aydemir, B. ve Dereli, Ö. (2014). "Yerel yönetimlerde turizm girişimciliği uygulamalarının incelenmesi: İstanbul belediyelerinde vaka çalışması". *9. International Conference: New Perspectives in Tourism and Hospitality Bildiriler Kitabı*, 25-27 Eylül 2014, Balıkesir, s.948960.
- [29] Tekin, M. ve Kasalak, M. (2014). Ekoturizm girişimciliğinin bölgesel kalkınmadaki rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32: 129-136.
- [30] Aydemir, B., Kafa, N. Uzun, D. ve Özdemir K. (2013). "Kırsal kalkınma için kırsal turizm girişimciliği potansiyelinin değerlendirilmesi: Dünya ve Türkiye uygulamaları", *V. International Congress on Entrepreneurship (ICE 2013) Bildiriler Kitabı*, 5-7 Haziran 2013, Almaty, s.79-89.
- [31] Tekin, M. ve Kasalak, M. (2013). "Yeni bir girişimcilik eğilimi: Ekoturizm çiftlik girişimciliği". *Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 2-4 Kasım 2013, Muğla, s.1-8.
- [32] Öztürk, H. A. (2013). "Turizm gelişiminin girişimcilik faktörleri çerçevesinde değerlendirilmesi: Beypazarı ve Safranbolu üzerinde karşılaştırmalı bir çalışma" (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- [33] Özdemir, C. (2009). Karacasu’da turizm girişimciliği araştırması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1): 105-116.
- [34] McGeheea N., Kim K., Jennings G.(2007), Gender and motivation for agri-tourism entrepreneurship, *Tourism Management* Volume 28, Issue 1, February, Pages 280-289

